
Sprawy organizacyjne, społeczne i administracyjne ochrony zabytków

---

Ochrona Zabytków 14/3-4 (54-55), 114-116

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWY ORGANIZACYJNE, SPOŁECZNE I ADMINISTRACYJNE OCHRONY ZABYTEKÓW

Ryc. 1. Plakat na „Dni Ochrony Zabytków” wg projektu S. Zagórskiego, wyd. Ministerstwo Kultury i Sztuki.

W maju bieżącego roku zostały po raz szósty zorganizowane doroczne, ogólnopolskie „Dni Ochrony Zabytków”, których zadaniem jest pogłębianie wiedzy o zabytkach i zainteresowanie całego społeczeństwa ich ochroną. Dla skoncentrowania akcji popularyzacyjnej przyjęto miesiąc maj, także i dlatego, że w tym okresie odbywają się przygotowania do letniego sezonu turystycznego; przedstawienie w czasie „Dni” walorów turystycznych i piękna zabytków nie pozostaje bez wpływu na wprowadzenie tej tematyki do programów turystyczno-krajoznawczych.

Głównym punktem programu obchodów tegorocznych „Dni Ochrony Zabytków” było zorganizowanie, po raz drugi, przez Ministerstwo Kultury i Sztuki oraz Zarząd Główny PTTK spotkania zasłużonych działaczy społecznych opieki nad zabytkami, które odbyło się w dniach 19—20 maja br. w Warszawie (por. Kronika, „OZ” XIII, 1960, nr 1—4). Uczestnicy spotkania — czterdziestu społecznych opiekunów zabytków i zaproszeni przedstawiciele zainteresowanych władz, instytucji i organizacji społecznych — zostali przyjęci w Ministerstwie Kultury i Sztuki przez wiceministra Tadeusza Zaorskiego. Działalność społecznych opiekunów zabytków — których liczba na terenie całego kraju przekroczyła 1300 osób — bardzo poważnie rozwinęła się w ciągu ostatniego roku; pierwsze miejsce zajmuje tu woj. wrocławskie obok województw: gdańskiego, katowickiego, krakowskiego, łódzkiego i rzeszowskiego, w których zespoły stale i równomiernie wzrastają.

Obok spotkania w Ministerstwie Kultury i Sztuki w Warszawie odbyły się terenowe zjazdy społecznych opiekunów zabytków w województwach: katowickim, krakowskim, kieszalińskim, lubelskim, łódzkim, olsztyńskim, poznańskim, rzeszowskim, wrocławskim i zielonogórskim.

Ryc. 2. Plakat na „Dni Ochrony Zabytków“ wg projektu S. Lejkowskiego, wyd. Wojewódzki Konserwator Zabytków w Bydgoszczy

Zjazdy, w czasie których wygłoszono szereg odczytów i prelekcji, połączone były z objazdami i zwiedzaniem zabytków danego regionu. Na terenie woj. koszalińskiego VI Wojewódzki Zjazd Społecznych Opiekunów Zabytków miał miejsce w Wałczu i został zorganizowany przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wspólnie z Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym, Towarzystwem Rozwoju Ziem Zachodnich i Muzeum w Koszalinie. — Zjazd Społecznych Opiekunów Zabytków woj. olsztyńskiego odbył się dnia 4 czerwca i był połączony z otwarciem na zamku w Lidzbarku Warmińskim wystawy: „Ignacy Krasicki i wiek Oświecenia“. W otwarciu udział wzięli m.in. prof. dr St. Lorentz — dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie, mgr M. Ptaśnik — wicedyrektor Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków.

— Na terenie woj. poznańskiego Zjazd Społecznych Opiekunów Zabytków odbył się w dniach 20—21 maja w Dobrzycy (pow. Pleszew). Obrady Zjazdu poprzedzone były zwiedzaniem zabytków województwa, w którym wzięło udział 62 zasłużonych działaczy; w czasie obrad uczestnicy wysłuchali odczytu oraz przedyskutowali formy współpracy grup opiekuńczych z władzami konserwatorskimi itp.

W ramach „Dni Ochrony Zabytków“ zorganizowano szereg odczytów i prelekcji na temat ochrony zabytków, przede wszystkim w szkołach, świetlicach i różnych klubach społecznych. W akcji tej z Wojewódzkimi Konserwatorami Zabytków współpracowały liczne muzea, np. w Białymstoku, Poznaniu i Wrocławiu, Stowarzyszenie Historyków Sztuki, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze i inne instytucje i stowarzyszenia. — W Krakowie, w Klubie Turysty PTTK odbyła się dnia 30 maja publiczna dyskusja na temat: „urzędowa a społeczna ochrona zabytków“ przy tłumnym udziale różnych grup zawodowo-społecznych. — W Poznaniu akcja popularyzacyjno-odczytowa prowadzona była przede wszystkim wśród młodzieży; dwa cykle 20 odczytów dla młodzieży szkół podstawowych i 36 prelekcji dla uczniów szkół ogólnokształcących stopnia licealnego połączone były z konkursami ze znajomości zabytków miasta. W konkursach wzięło udział około dwustu uczestników. — Konserwator Zabytków m. st. Warszawy zorganizował w dniach 8—9 czerwca objazd ze zwiedzaniem zabytków miasta dla przedstawicieli władz miejskich, architektów dzielnicowych i przedstawicieli różnych zainteresowanych instytucji; objazd połączony był z omówieniem problemów konserwatorskich na przykładach zabytków takich jak: pałac w Wilanowie, pałac w Tarchominie, dwór w Wyczółkach itd. — Należy także wspomnieć formę popularyzacji i propagandy ochrony zabytków poprzez szereg imprez i wycieczek oraz rajdów turystycznych, jaką zastosowano na terenie Poznania i woj. poznańskiego. Przy współpracy Związku Młodzieży Socjalistycznej i Związku Harcerstwa Polskiego zorganizowano szereg wycieczek po Starym Mieście, do muzeów i stanowisk badań archeologicznych a na terenie województwa zorganizowano — z udziałem prezydiów powiatowych rad narodowych, Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki, Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, Aeroklubu Poznańskiego i Ostrowskiego i Związku Harcerstwa Polskiego — szereg rajdów turystycznych motorowych, kolarskich i pieszych z obiektami zabytkowymi na trasach, w których to imprezach wzięło udział około dwa tysiące turystów.

Inną formą akcji popularyzacyjno-propagandowej w ramach „Dni Ochrony Zabytków“ były liczne wystawy, zorganizowane przez Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków przy współpracy licznych muzeów, m. in. w Białymstoku i Wrocławiu.

W okresie „Dni Ochrony Zabytków“ prowadzono także wzmoczoną akcję propagandową za pośrednictwem prasy i wydawnictw, radia, telewizji i kina. Na terenie całego kraju popularyzację i propagandę ochrony zabytków przeprowadzono za pośrednictwem licznych okolicznościowych wydawnictw: uło-

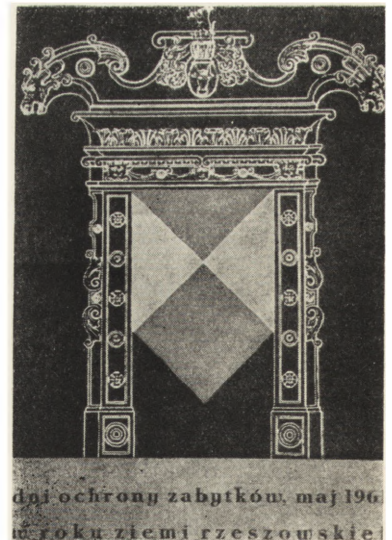
Ryc. 3. Zjazd Społecznych Opiekunów Zabytków woj. olsztyńskiego i otwarcie wystawy na zamku w Lidzbarku Warmińskim, przemawia prof. dr Stanisław Lorentz, dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie (fot. H. Romanowski)

tek, przewodników, folderów i plakatów. Ministerstwo Kultury i Sztuki wydało plakat centralny wg projektu art. graf. S. Zagórskiego w ilości 50 000 egzemplarzy. Wojewódzcy i Miejscy Konserwatorzy Zabytków, przy pomocy władz terenowych, wydali plakaty regionalne, ulotki i druki propagandowe w łącznej ilości 23 wzorów. Wydania lub wznowienia przewodników i folderów, jak np. F. Klonowskiego, „Park Etnograficzny w Olsztynku“, oraz „Zamki pokrzyżackie biskupie i kapitulne województwa olsztyńskiego“, czy folder: „Zabytki Poznania“, szły w parze z wydawnictwami PTTK w formie ulotek, pocztówek itp. Konserwatorzy Zabytków województw lubelskiego i rzeszowskiego wydali koperty z przedstawieniami zabytków architektury i odpowiednimi napisami, a PTTK w Dobrzycy i Krotoszynie na terenie woj. poznańskiego wydało specjalne pocztówki z wyobrażeniami zabytków i koperty z krótką historią miasta. Wreszcie można wspomnieć wydanie etykietek zapalczanych z okolicznościowym hasłem: „ochronmy zabytki kultury“, rozprowadzone w nakładzie 20 milionów egzemplarzy. Inną akcją propagandową o szerokim zasięgu, rozpoczętą już w ubiegłym roku, było stosowanie w szeregu urzędów pocztowych w kraju w okresie „Dni Ochrony Zabytków“ specjalnych datowników z hasłami; stemple takie wprowadzono m. in. w Olsztynie i Poznaniu oraz na Dolnym Śląsku.

Na zakończenie wspomnieć trzeba o licznych akcjach porządkowania otoczenia obiektów zabytkowych, które zostały podjęte z inicjatywy społecznej w ramach tegorocznych „Dni Ochrony Zabytków“. Przykładowo wymienić należy tablice informacyjne, plansze i kierunkowskazy dla Parku Etnograficznego w Olsztynku, wykonane przez uczniów Technikum Budowlanego w Olsztynie i Związek Młodzieży Socjalistycznej, lub uporządkowanie otoczenia zabytków w Ostrzeszowie i Nowym Tomyślu (woj. poznańskie) z inicjatywy Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego i Związku Harcerstwa Polskiego.

Przebieg tegorocznych „Dni Ochrony Zabytków“ pozwala stwierdzić, że dzięki wzmoczonej i różnorodnej akcji popularyzacyjno-propagandowej pogłębia się i rozszerza społeczne zainteresowanie ochroną zabytków, czego istotnym wyrazem jest wzrastająca liczba społecznych opiekunów zabytków na terenie całego kraju.

J. P.

Ryc. 4. Plakat na „Dni Ochrony Zabytków“ wg projektu R. Holdanowicza, wyd. Wojewódzki Konserwator Zabytków w Rzeszowie